

„Spotkania Kultur”

Program „Spotkania Kultur” Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” bierze swe źródło z historii Lublina i jest konkretną realizacją rozumienia znaczenia Bramy Grodzkiej – jako symbolicznego miejsca spotkania wielu kultur, tradycji i religii. Program ten mimo, że tworzony w lokalnej skali – w Lublinie przyczynia się do rozbudowywania kontaktów zagranicznych i zwiększania kulturowej atrakcyjności naszego miasta tworząc przy okazji nowy i bardzo pozytywny obraz Polski w świecie. To właśnie ta mała sala w Bramie była miejscem wielu spotkań służących debacie nad Pamięcią i przyszłością Europy.

Oto fragment projektu „Pamięć – Miejsce – Obecność” z roku 1994, który wciąż jest rodzajem fundamentu dla działalności Ośrodka i uzasadnieniem programu „Spotkania Kultur”.

„(...) Lublin może stać się ważnym miejscem dla artystów i ludzi kultury z Europy Środkowo – Wschodniej. Próbujmy wspólnie szukać odpowiedzi na pytania: - Jacy jesteście, artyści żyjący w Europie u progu XXI wieku po tragicznych doświadczeniach, które nas dotknęły? Jaka jest nasza twórczość? – Czy coś nas łączy? Czy w zamęcie XX wieku udało nam się ocalić jakieś trwałe wartości? DLACZEGO WŁAŚNIE LUBLIN? W historię tego miasta wpisane są dwa różne doświadczenia tak bardzo charakterystyczne dla losów współczesnej Europy:

1. Doświadczenie trudnego i bolesnego dochodzenia do wzajemnej akceptacji i tolerancji współżyjących ze sobą narodów, religii i kultur. Związane jest to z położeniem Miasta na pograniczu Wschodu i Zachodu, w miejscu, gdzie spotkały się dwie kultury, dwie tradycje.

2. Doświadczenia Majdanek – obozu zagłady – symbolu XX wiecznego totalitaryzmu. To właśnie Majdanek spowodował, że Lublin stał się w czasie II wojny światowej miejscem tragicznego splotu losów całej Europy.

Lecz do historii tego miejsca należy również normalna i codzienna egzystencja obok siebie wielu wyznań i narodowości. Nawiązując do tych doświadczeń spróbujmy zbudować miejsce spotkania myśli, idei i sztuki, w którym przeszłość będzie źródłem refleksji i nauki, a nie źródłem nienawiści i uprzedzeń. Niech poprzez sztukę i spotkanie w kulturalny krwiobieg tego miejsca wróci pamięć tych, którzy tu zginęli i tych, którzy tu kiedyś żyli. Chcemy, aby ta idea zaczęła żyć poprzez „SPOTKANIA KULTUR”.

W ramach programu „Spotkania kultur” zapraszaliśmy do Lublina artystów z całej Europy

Środkowej. Byli więc w Bramie Grodzkiej: Ukraińcy, Białorusini, Czesi, Słowacy, Węgrzy, Niemcy. Odbywały się również prezentacje artystów z innych obszarów: Tatarzy Krymscy, Rosja, Izrael. Dzięki temu programowi zawitały do Lublina teatry, poeci, pisarze, muzycy, można było zobaczyć wiele przeglądów filmowych, wystaw. Przez Ośrodek trafiło w ogólnopolski i europejski obieg kulturalny dziesiątki twórców ze Wschodu.

Początki programu „Spotkania Kultur” sięgają roku 1992 roku kiedy Teatr NN zorganizował wielką międzynarodową sesję wyjazdową (Lwów - Drohobycz) poświęconą Bruno Schulzowi. Wzięło w niej udział kilkudziesięciu uczestników wśród których byli wybitni badacze twórczości Schulza z Polski i z całego świata. Część materiałów z tej sesji została opublikowana w formie książki w języku ukraińskim. Była to pierwsza książka popularyzująca twórczość Bruno Schulza w języku ukraińskim.

W ramach „Spotkania Kultur” odbywały się również „Spotkania z Prawosławiem” w czasie których można było zobaczyć na żywo cały proces powstawania ikon, wysłuchać wielu wykładów.

Bardziej popularną formą prezentowania idei „Spotkań Kultur” było zaproszenie do Lublina zespołów grających muzykę folkową z całej Europy Środkowej w tym zespołów klezmerskich. Tradycją stało się, że w czasie tych koncertów organizowanych w Noc Świętojańską i tak też nazywanych odbywały się duże widowiska teatralne, w których główną rolę grał Jasza Mazur – słynny bohater książki Singera „Sztukmistrz z Lublina”.

Ważnym elementem „Spotkań Kultur” jest działalność wydawnicza w ramach której powstały broszury, książki, tomiki poetyckie, albumy, pisma. Obok wspomnianej książki w języku ukraińskim poświęconej twórczości Schulza Ośrodek wydał też:

1) Zbiór poezji N. Artymowicz „Łagodny czas” (w j. białoruskim i j. polskim), jednej z najważniejszych, współczesnych poetek białoruskich.

2) Album prac artysty malarza Simchy Nornberga z Izraela „Księga ascezy i radości życia”

3) Książkę „Żydzi lubelscy” (materiały z sesji z 1997r. o tym samym tytule).

4) Poemat „Misterium męki Izraela” Nelly Sachs, laureatki nagrody Nobla (w rocznicę 60-lecia zagłady Getta w Lublinie).

5) Trzy edycje „Kalendarza Ekumenicznego” jako wyraz działań na rzecz zbliżania między różnymi religiami i kulturami związanymi historycznie z Lublinem i regionem lubelskim.

6) Dwa monograficzne numery „Scriptores”, mające olbrzymi walor dokumentacyjny dla historii Żydów w Lublinie. Trafiły one do wielu osób i instytucji poza granicami Polski.

7) Podręcznik dla nauczycieli „Dziedzictwo kulturowe Żydów na Lubelszczyźnie”, wspólnie z Zakładem Historii i Kultury Żydów.

Ośrodek współpracował z Muzeum w Münster przy wydaniu dwóch albumów fotograficznych. Jeden z nich wydany w roku 1996 był zbiorem portretów mieszkańców Lublina i Münster, drugi – „Majdanek” wydany w 2001 r. (w j. niemieckim, polskim, angielskim został poświęcony obozowi na Majdanku). Publikacjom tym towarzyszyły wystawy fotograficzne zaprezentowane w wielu miejscach w Europie.

Mówiąc o współpracy polsko – niemieckiej to w ramach „Spotkania Kultur” odbyły się m. in.: w roku 1994 spotkania z pisarzami niemieckimi w tym z przewodniczącym Związku Pisarzy Niemieckich Erichem Loestem a w 1997 r. „Polsko – Niemiecki Festiwal Poezji”.

Od połowy roku 2004 przebywa w Ośrodku wolontariuszka z Niemiec, która czynnie uczestniczy w projektach Ośrodka a jednocześnie staje się ambasadorem naszej instytucji w innych krajach.

W 2002 roku Ośrodek zainicjował nowy regionalny program „Zapomniana Przeszłość – Wielokulturowe Tradycje Lubelszczyzny”. Jednym z jego celów jest stworzenie edukacyjnego portalu internetowego zawierającego informacje dotyczące wieloreligijnej i wieloetnicznej historii Regionu.

Częścią „Spotkań Kultur” jest realizowany w Ośrodku program „Brama Pamięci”, poświęcony przywracaniu pamięci o nieistniejącym już polsko – żydowskim Lublinie.